

Kuntoutuksen ja osallisuuden vahvistamisen työelämätoimikunnan tilannekuva 2018-2019

Kuntoutuksen ja osallisuuden vahvistamisen työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2018 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2019 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2019 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2020 alkuvuodesta. Tarkistettujen suoritustietojen julkaisua myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2018		2019	
	koko tutkinto	tutkinnon osat	koko tutkinto	tutkinnon osat
Kehitysvamma-alan ammattitutkinto	57	228	62	271
Mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkinto	146	439	145	704
Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkinto	21	137	147	769
Vammaisalan ja erityisen tuen oa	1		30	
Työvalmennuksen oa	8		90	
Näkövammaistaitojen ohjauksen oa			1	
Tyhjä	12		26	
Mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto	253	977	281	1 123
Vanhustyön erikoisammattitutkinto	154	767	119	973
Kehitysvamma-alan erikoisammattitutkinto	34	113	2	4
Näkövammaistaitojen ohjaajan erikoisammattitutkinto	5	17	8	29
Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinto	38	110	6	6
Työvalmennuksen erikoisammattitutkinto	295	614	114	249
Yhteensä	926	3 162	868	4 089

* Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia.

Tavoitteena tutkinto / tutkinnon osa(t)	2018		2019	
	tavoitteena koko tutkinto	tavoitteena tutkinnon osa(t)	tavoitteena koko tutkinto	tavoitteena tutkinnon osa(t)
Kehitysvamma-alan ammattitutkinto	202	26	235	36
Mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkinto	424	15	649	55
Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen EAT	137	0	748	21
Mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto	915	62	1 106	17
Vanhustyön erikoisammattitutkinto	435	332	496	477
Kehitysvamma-alan erikoisammattitutkinto	86	27	4	0
Näkövammaistaitojen ohjaajan EAT	17	0	29	0
Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinto	100	10	6	0
Työvalmennuksen erikoisammattitutkinto	608	6	247	2
Yhteensä	2 924	478	3 520	608

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkinto sekä Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkinto ovat tulleet voimaan 1.8.2018. Näiden osalta on liian aikaista tehdä johtopäätöksiä. Kehitysvamma-alan EAT, Näkövammaistaitojen ohjaajan EAT, Psykiatrisen hoidon EAT ja Työvalmennuksen EAT ovat siirtymäajan tutkintoja.

Vanhustyön EAT: Tutkinnon kokonaisuudessaan suorittaneiden määrä on vähentynyt. Tutkinnon osien suoritukset suhteessa koko tutkintojen suorittamiseen ovat selkeästi suurempia. Tutkinnon osia hyödynnetään työyhteisöissä täydennyskouluttautumisena. Yksi selittävä tekijä on ”täsmäosaamisen” tarve. Kilpailutilanteet vaikuttavat positiivisesti tutkinnon osien suorittamiseen. Myös muistisairauksien runsas määrä yhteiskunnassa lisää erityisosaamisen tarvetta. Ikärakenne yhteiskunnassa tuo tarvetta hoitotyössä vanhustyön erityisosaamiseen.

Mielenterveys- ja päihdetyön EAT: Mielenterveys- ja päihdeongelmien lisääntyminen yhteiskunnassa, koulutustarve lisääntyy, enenevässä määrin tehdään myös yksittäisiä tutkinnon osia.

Kehitysvamma-alan AT: 2019 tutkintosuoritukset aavistuksen nousussa vertailuvuoteen. Kehitysvamma-alan vetovoimaisuus on vähäinen/opiskelijamäärät nousussa vertailuvuoteen. Ala koetaan vaativana ja erityisenä. KEVA-AT tutkinnon markkinointia tulee kehittää. Kehitysvamma-alalla on hyvät työllistymismahdollisuudet. Kokotutkinnon suorittajien määrä on laskussa. Tutkinto ei anna suoraa pätevyyttä alan tehtäviin. Vaikuttaako tämä suoritettujen tutkintojen määrään?

Kehitysvamma-alan EAT: Tutkinnon osien suorittamiseen vaikuttaa työelämän tarpeet, jotka näkyvät suoritetuissa tutkinnon osissa. Eniten suoritettiin tutkinnon osia Mielenterveyden ja psykososiaalisen hyvinvoinnin tukeminen 100 kpl ja Autistisen henkilön osallisuuden ja hyvinvoinnin tukeminen 50 kpl, joihin työelämässä kaivataan erityistä osaamista.

Näkövammaistaitojen ohjaajan EAT: Tutkinnon suorittajia erittäin vähän kokonaisuudessa. Tutkinnon suorittajien määrän kasvu selittynee ehkä sillä, että alalla työskentelevät ovat aktivoituneet ennen tutkinnon uudistusta suorittamaan tutkinnon nopeasti, jotta ovat saaneet ammattinimikkeen käyttöönsä.

Marginaalisesti suoritettut tutkinnot tai osaamisalat

Vanhustyön EAT: Erityisen vähän (13) suorituksia tilastojen mukaan on Sairaanhoidon ikääntymisen ihmisen hoitaminen. Kyseinen tutkinnon osa on valinnainen tutkinnon osa. Syy siihen miksi ko. tutkinnon osaa valitaan vähän voi olla se, että sairaanhoidollista osaamista ei niinkään lähdetä hakemaan vanhustyön erikoisammattitutkinnon kautta.

Kehitysvamma-alan AT: Joidenkin tutkinnon osien suoritusten määrä on pieni. Tämä johtuu tutkinnon järjestäjien näkemyksen mukaan siitä, että valinnaisissa tutkinnon osissa on ollut päällekkäisyyttä sisältöjen osalta toisten tutkinnon osien kanssa.

Näkövammaistaitojen ohjaajan EAT: Yrittäjänä toimiminen työvalmennuksessa- tutkinnon osaa suoritetaan selkeästi vähiten. Tämä johtuu siitä, että työvalmennusta toteutetaan oman yrityksen kautta huomattavasti vähemmän, kuin isojen yritysten/organisaatioiden kautta. Tämä liittyy kilpailutuksiin, yksityisyrittäjän on vaikeaa päästä alalle toimimaan.

Tutkintojen järjestäminen

Tutkinto	Järjestämisluvat	Aktiiviset järjestäjät
Kehitysvamma-alan ammattitutkinto	30	19
Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkinto*	32	20
Mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkinto*	28	21
Mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto	27	24
Vanhustyön erikoisammattitutkinto	39	31
* voimaan 1.8.2018		
EI HUOMIOITU SIIRTYMÄAJALLA OLEVIA TUTKINTOJA		

* aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2018 tai 2019 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella.

Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.

Muutokset järjestämislupien määrässä ja tutkintojen järjestäminen

Tutkintojen järjestämislupien määrässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Aktiivisia järjestäjiä on keskimäärin 60-70 % järjestämislupien määrästä.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritukset jakaantuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Joillakin koulutuksen järjestäjillä on huomattavan paljon tutkinnon osien suorituksia. Osalla järjestäjistä on ainoastaan yksittäisiä suorituksia.

Mielenterveys- ja päihdetyön AT: 2018: 7 koulutuksen järjestäjää, joilla oli 10 tutkintosuoritusta tai yli, kuudella koulutuksenjärjestäjällä vain 1-2 tutkintosuoritusta. 2019: 7 koulutuksen järjestäjää, joilla oli 10 tutkintosuoritusta tai yli, kahdeksalla koulutuksenjärjestäjällä 1-5 tutkintosuoritusta.

Mielenterveys- ja päihdetyön EAT: On selvää hajontaa koulutuksenjärjestäjien kesken, joillakin koulutuksenjärjestäjillä vain satunnaisia tutkintoja ja tutkinnon osia

Kehitysvamma-alan AT: Tutkintosuoritukset ja tutkinnon osien suoritukset jakaantuvat lähinnä isoille koulutuksen järjestäjille.

Kehitysvamma-alan EAT: Suurin osa suoritetuista tutkinnoista tehtiin isojen koulutuksen järjestäjien toimesta Savon ja Keski-Suomen seudulla. Näiden lisäksi tutkintoja järjestettiin ja muutamia tutkintoja suoritettiin Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa Uudellamaalla ja Pohjois-Karjalassa.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Näkövammaistaitojen ohjaajan EAT:a lukuunottamatta kaikkia tutkintoja on mahdollisuus suorittaa myös ruotsin kielellä. Koulutuksen järjestäjiä on kattavasti koko Suomen alueella.

Mielenterveys- ja päihdetyön AT sekä EAT: Hyvä kattavuus.

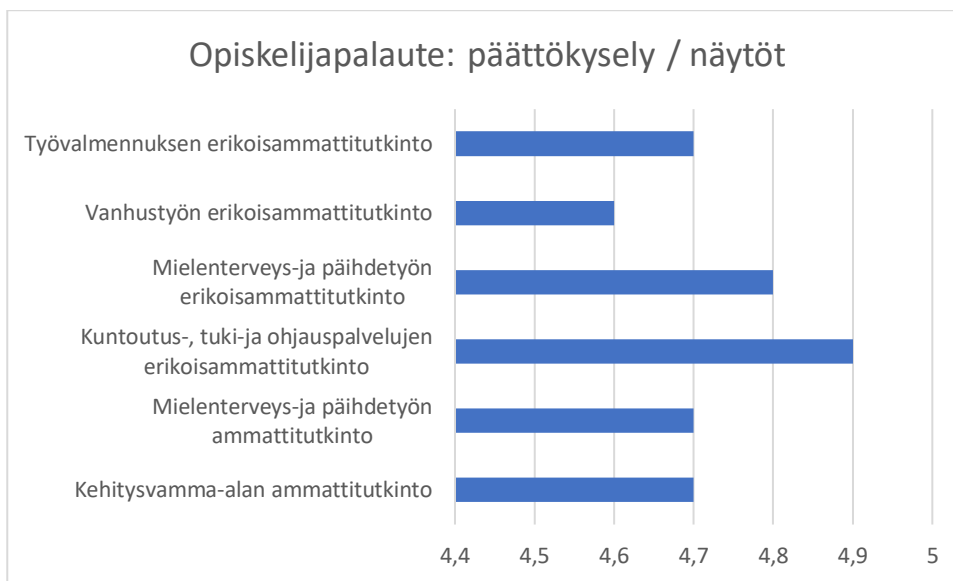
Kehitysvamma-alan AT: Tutkinnon järjestäminen kattaa pääosin Uusimaa, Etelä-suomi /Länsi ja Itä-suomi. Lounais-Suomi/ ruotsinkielinen koulutuksen järjestäjä.

Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen EAT: Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti on melko hyvä pois luettuna Pohjois-Suomi. Suorituskielenä vuosina 2018 ja 2019 on 100 % suomi. Jatkossa koulutuksen kysyntään vaikuttaa kuntien, TE-toimen, Kelan ja työeläkeyhtiöiden kilpailutukset, missä osassa on jo nyt vaadittu ko. pätevyys.

Työvalmennuksen EAT: Koulutusta järjestetään maantieteellisesti kattavasti. Itä-Suomen alueella on hyvin paljon koulutuksen järjestäjiä. Pohjoisin koulutuksen järjestäjä on Oulussa, näin ollen Lapin alueella koulutusta ei järjestetä lainkaan.

Näkövammaistaitojen ohjaajan EAT: Tutkintoa on voinut suorittaa ainoastaan pääkaupunkiseudulla.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Kehitysvamma-alan EAT:ssa, Näkövammaistaitojen ohjaajan EAT:ssa sekä Psykiatrisen hoidon EAT:ssa vastaajia liian vähän tilastointia varten.

* opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 7/2018 – 9/2019. Arviointiasteikko 1-5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä

Mielenterveys- ja päihdetyön AT					
	Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen	2018 N	2018 %	2019 N	2019 %
	Työpaikka	298	67,88%	509	72,3%
	Työpaikka ja oppilaitos	20	4,56%	123	17,47%
	oppilaitos	4	0,91%	6	0,85%
	Ei tietoa	117	26,65%	66	9,38%
	YHTEENSÄ	439		704	
	Arvioinnista päättäminen			2019 N	
	Työnantajan ja koulutuksen järjestäjän edustaja			609	
	Vain koulutuksen järjestäjän edustaja			48	
	Vain työnantaja / työelämän edustajat			0	
	Ei tietoa			47	
	YHTEENSÄ			704	

Mielenterveys- ja päihdetyön eat					
	Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen	2018 N	2018 %	2019 N	2019 %
	Työpaikka	658	67,35	854	76,05
	Työpaikka ja oppilaitos	53	5,42	76	6,77
	oppilaitos	6	0,61	6	0,53
	Ei tietoa	260	26,61	187	16,65
	YHTEENSÄ	977		1123	
	Arvioinnista päättäminen			2019 N	
	Työnantajan ja koulutuksen järjestäjän edustaja			918	
	Vain koulutuksen järjestäjän edustaja			55	
	Vain työnantaja / työelämän edustajat			-	
	Ei tietoa			150	
	YHTEENSÄ			1123	

Vanhustyön EAT					
	Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen	2018 N	2018 %	2019 N	2019 %
	Työpaikka	503	65,58	836	85,92
	Työpaikka ja oppilaitos	34	4,43	29	2,98
	oppilaitos	9	1,17	2	0,21
	Ei tietoa	221	28,81	106	10,89
	YHTEENSÄ	767		973	
	Arvioinnista päättäminen			2019 N	
	Työnantajan ja koulutuksen järjestäjän edustaja			824	
	Vain koulutuksen järjestäjän edustaja			51	
	Vain työnantaja / työelämän edustajat			0	
	Ei tietoa			98	
	YHTEENSÄ			973	

Kehitysvamma-alan AT					
	Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen	2018 N	2018 %	2019 N	2019 %
	Työpaikka	187	82.02%	223	82.29%
	Työpaikka ja oppilaitos	17	7.46%	4	1.48%
	oppilaitos	2	0.88%	0	0
	Ei tietoa	22	9.65%	44	16.24%
	YHTEENSÄ	228		271	

Arvioinnista päättäminen				2019 N	
Työnantajan ja koulutuksen järjestäjän edustaja				235	
Vain koulutuksen järjestäjän edustaja				3	
Vain työnantaja / työelämän edustajat				2	
Ei tietoa				31	
YHTEENSÄ				271	

Kehitysvamma-alan EAT						
Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen			2018 N	2018 %	2019 N	2019 %
Työpaikka			50	44%	3	75%
Työpaikka ja oppilaitos			7	6%		
oppilaitos						
Ei tietoa			56	50%	1	25%
YHTEENSÄ			113		4	
Arvioinnista päättäminen						
Työnantajan ja koulutuksen järjestäjän edustaja					3	
Vain koulutuksen järjestäjän edustaja						
Vain työnantaja / työelämän edustajat						
Ei tietoa					1	
YHTEENSÄ					4	

Kuntoutus-, tuki-, ja ohjauspalveluiden EAT						
Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen			2018 N	2018 %	2019 N	2019 %
Työpaikka			71	51,82%	590	76,72%
Työpaikka ja oppilaitos			1	0,73%	50	6,5%
oppilaitos			1	0,73%	2	0,26%
Ei tietoa			64	46,72%	127	16,51%
YHTEENSÄ			137		769	
Arvioinnista päättäminen						
Työnantajan ja koulutuksen järjestäjän edustaja					631	
Vain koulutuksen järjestäjän edustaja					19	
Vain työnantaja / työelämän edustajat					2	
Ei tietoa					117	
YHTEENSÄ					769	

Työvalmennuksen EAT					
	Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen	2018 N	2018 %	2019 N	2019 %
	Työpaikka	447	72,96%	213	85,54%
	Työpaikka ja oppilaitos	39	6,35%	24	9,64%
	oppilaitos	14	2,28%	1	0,4%
	Ei tietoa	113	18,4%	11	4,42%
	YHTEENSÄ	614		249	
	Arvioinnista päättäminen			2019 N	
	Työnantajan ja koulutuksen järjestäjän edustaja			224	
	Vain koulutuksen järjestäjän edustaja			20	
	Vain työnantaja / työelämän edustajat			0	
	Ei tietoa			5	
	YHTEENSÄ			249	

Näkövammaistaitojen ohjaajan EAT					
	Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen	2018 N	2018 %	2019 N	2019 %
	Työpaikka	17	35,29%	7	24,14%
	Työpaikka ja oppilaitos	2	11,76%	11	37,93%
	oppilaitos	4	23,53%	11	37,93%
	Ei tietoa	5	29,41%	0	0
	YHTEENSÄ	28		29	
	Arvioinnista päättäminen			2019 N	
	Työnantajan ja koulutuksen järjestäjän edustaja			24	
	Vain koulutuksen järjestäjän edustaja			5	
	Vain työnantaja / työelämän edustajat			0	
	Ei tietoa			0	
	YHTEENSÄ			29	

Pohdintoja

Kaksikantaisuuden toteutuminen osaamisen arvioinnissa

Vanhustyön EAT: Toteutuu erittäin hyvin.

Kehitysvamma-alan AT: Arvioijia on perehdytetty kaksikantaiseen arviointiin oppilaitoksella sekä itslearning-oppimisympäristössä. Sama opettaja sekä ohjaa että arvioi. Opiskelijoiden puolelta toivotaan, että näytön jälkeinen arviointi tapahtuisi lähiarviointina kasvokkain eikä etäyhteyttä käyttäen.

Kehitysvamma-alan EAT: Arvioinneissa 99 % :ssa oli työpaikan edustaja sekä oppilaitoksen edustaja. Opettaja-arviointi tapahtui 1 %:ssa arviointeja.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettäville näytöille

Kehitysvamma-alan AT: Koko näytön järjestäminen ei työelämässä aidossa työympäristössä onnistu. Näyttöjä on toteutettu/täydennetty oppilaitoksissa eri menetelmiä hyödyntäen mm. dokumenteilla ja videoilla.

Työvalmennuksen EAT: Kaikkia tutkinnon perusteiden sisältöjä ei alan luonteen johdosta pystytä näyttämään työelämässä, oppilaitosympäristössä toteutettavat näyttöjen osat täydentävät näyttöjä ja niissä käytetään korvaavia menetelmiä.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Työelämätoimikunnalle ei ole tullut yhtään oikaisupyyntöä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat ovat olleet osin puutteellisia tietosisällön osalta.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa

Työelämäyhteistyötä tulee kehittää mm. ohjauksen ja arvioinnin osalta.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Vanhustyön EAT: Tutkinnon perusteiden uudistumista odotetaan. Tarve uudistaa työelämän tarpeita vastaaviksi.

Kehitysvamma-alan AT: Nykyisen lainsäädännön myötä tutkinto ei tuota riittävää kelpoisuutta moniin alan työtehtäviin.

Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen EAT: Lääkehoidon tenttiä pidetään turhana nykyisessä laajuudessaan, niiden opiskelijoiden osalta, jotka suorittavat mielenterveyden ja psykososiaalisen hyvinvoinnin tukemisen valinnaisena tutkinnon osana. Yritysmaailmassa tarvitaan työvalmennuksen osaamisalan osaamista, mutta täyttääkseen työelämän tarpeet, nykyisen tutkinnon tulisi sisältää työkykyjohtamisen sisältöjä.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Vanhustyön EAT: Opiskelijan on mahdollista valita joko yksittäisiä tutkinnon osia tai koota koko tutkinto tarjolla olevista vaihtoehdoista.

Lisäohjeistuksen tarpeet tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksissa tai ammattitaidon osoittamistavoissa

Vanhustyön EAT: Uusien tutkinnon perusteiden osalta toiveena ilmaantunut selkeämpi rakenne, työprosessien selkeämpi esillä olo.

Kokemuksia uusien tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Ei ole riittävästi kokemuksia.